

LES OPORTUNITATS DE L'ACOLLIMENT FAMILIAR

DIA I HORA: Dijous, 13 d'abril, a les 18.00 h

ESPAI: Plataforma virtual del CEESC

PONENT:

- **Lídia Moreno**, psicòloga i coordinadora del servei d'acolliments del Cel Obert.

CONDUEIX L'ACTIVITAT:

- **Pep Guasch**, tècnic de participació, universitats i projectes del CEESC.

RELATORA: Laura Moreno, estudiant de pràctiques d'Educació Social del CEESC.

A Catalunya hi ha molts infants que, per diferents circumstàncies i de forma temporal, no poden créixer amb la seva família. L'acolliment familiar ofereix l'oportunitat a un infant de conviure amb unes noves referències familiars saludables i estables que li permetin desenvolupar-se de manera integral. És una mesura de protecció mitjançant la qual un infant en situació de desemparament, sota les funcions tutelars de la DGAIA, és confiat a una família que fa possible el seu desenvolupament integral com a individu. Els diferents tipus d'acolliment es duen a terme quan s'estableix que la família nuclear i la família extensa no es poden fer càrrec de l'infant.

L'entitat Cel Obert, com a Institució Col·laboradora d'Integració Familiar, duu a terme, a través del Servei d'Acolliments Familiars (SAF), totes les funcions encomanades per l'ICAA en referència a l'acolliment des de l'any 2008, moment en què es fa efectiu el servei. Les funcions encomanades estan orientades a la integració dels infants i dels adolescents en família aliena, sota les diferents modalitats d'acolliment establertes per la Llei 14/2010 dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència.

En aquesta Càpsula coneixerem com són i com funcionen els acolliments familiars a través dels serveis de l'entitat Cel Obert, institució col·laboradora d'integració familiar.

IDEES CLAU:

oportunitat, acolliment familiar, protecció, família extensa, família aliena

CITES DELS PONENTS A DESTACAR:

- “Amb molt poca edat han tingut molts trencaments i, de vegades, s'ha de donar un fil conductor a tota aquesta història”. *Lidia Moreno*
- “El nen ha de sumar, no ha de restar i com més referències familiars sanes tingui, millor”. *Lidia Moreno*
- “El treball en xarxa és bàsic per a poder realitzar intervencions ajustades a les necessitats dels infants acollits”. *Lidia Moreno*

REFLEXIONS DELS PARTICIPANTS:

Cel Obert és una entitat que treballa per a l'Institut Català de l'Acolliment i l'Adopció, és una institució col·laboradora d'intervenció familiar que té l'encàrrec de gestionar l'acolliment dels infants i de fer-ne el seguiment.

Els infants que són proposats per a acolliment són infants que venen d'una situació de risc. Aquesta situació de risc es detecta en diferents contextos: a l'escola, al metge, un veí, algú que ha tingut contacte amb un infant i considera que es troba en una situació de risc. S'ha d'avisar i esbrinar què està passant en aquesta situació familiar. Hi ha diferents casuístiques per les quals un infant pot estar en situació de risc: consum de tòxics per part dels progenitors, trastorns mentals, discapacitats, delictes, una estabilitat emocional que no permeti atendre'ls correctament, una manca d'autocontrol i de gestió de la situació familiar, on no hi hagi control de les necessitats de l'infant, diferents tipus de negligències, delegació de la cura a terceres persones i que aquestes no siguin aptes per a l'infant, violència, marginalitat social, entre d'altres.

Un espai on es pot detectar és a les escoles. Quan hi ha una situació de risc, primer intervenen serveis socials de base, es fa una intervenció per observar què està passant i si amb la seva intervenció n'hi ha prou. Si es detecta que aquesta intervenció de serveis socials és insuficient i que la situació requereix una temporalitat més llarga, es traspasa el cas a la DGAIA (Direcció General d'Atenció a la Infància i Adolescència) a través dels equips EAIA que fan una proposta a mida d'aquest infant. Aquest infant pot anar a acolliment en CRAE, acolliment en família extensa o en família aliena. La tutela la té la DGAIA i la guarda la tenen els Centres d'Acollida, CRAE, família acollidora extensa i aliena.

Segons la Llei 14/2010 l'acolliment funciona d'aquesta manera: l'infant o l'adolescent desemparat ha de ser confiat a una família o una persona que faci possible el desenvolupament integral de la seva personalitat. Dues característiques de l'acolliment són la temporalitat i el contacte amb la família d'origen. La idea és que la família d'origen pugui fer un procés de recuperabilitat i l'infant pugui retornar al nucli familiar. Tots els infants que estan en acolliment tenen un règim de visites amb la seva família. Una forma de naturalitzar la situació és que les visites es puguin fer sense supervisió tècnica.

Tipus d'acolliment: acolliment simple, en què l'infant ha d'estar en acolliment com a màxim durant dos anys; l'EAIA prepara per a la família un pla de treball i la família d'origen ha d'iniciar aquest procediment. Si passats aquests dos anys la família no ha aconseguit complir aquest pla de treball i no és possible el retorn, l'infant pot quedar-se en acolliment simple. Si a mig termini no es preveu que hi hagi un retorn es pot constituir l'acolliment permanent. En aquesta modalitat d'acolliment és més difícil que es produeixi el

retorn. No s'ha de confondre l'acolliment permanent amb una adopció. Tant l'acolliment simple com l'acolliment permanent són per a infants de totes les edats. L'acolliment d'urgència i diagnòstic és per a infants de 0 a 6 anys, però sobretot per a infants acabats de néixer i consisteix en una retirada hospitalària, ja que en el moment de néixer s'ha identificat que hi hagut consum de tòxics o perquè ja hi havia una ordre de retirada, i s'ha de revisar si hi ha família extensa que pugui fer-se'n càrrec. Aquests acolliments, en teoria, són per a 6 mesos però moltes vegades els estudis no es poden dur a terme en aquest període i s'allarga. Després d'aquest acolliment d'urgència aquests infants aniran a un acolliment simple, permanent o en adopció. Si es decideix l'adopció és perquè la recuperació de la família no és viable. Un altre tipus és la Unitat Convivencial d'Acció Educativa, que són acolliments de més complexitat: infants amb problemes mentals, amb alguna discapacitat, infants més grans, per als quals calen professionals que puguin atendre d'una forma més acurada aquestes necessitats. Hi ha un altre tipus d'acolliment que és l'acolliment de caps de setmana i vacances, que és una altra forma d'ajudar l'infant, pensat per a infants a partir de 9 anys. Està pensat per a infants que viuen al centre però que tenen una família que els proporciona caps de setmana en un entorn familiar. Serveix perquè coneguin altres realitats familiars.

Què cal fer quan es pren la decisió d'acollir? Primer, una reunió informativa, en aquesta primera entrevista ja es mira si les circumstàncies personals són òptimes per iniciar aquesta sol·licitud d'acolliment. Es demana una sèrie de documentació a la família, la sol·licitud d'acolliment, certificats mèdics, que no hi hagi delictes sexuals ni penals, han d'omplir un qüestionari sobre l'acolliment, etc. Un cop recopilada la informació s'envia a l'Institut Català d'Acolliment i Adopció. Revisen la documentació i s'inicia un estudi amb aquesta família amb psicòlegs i treballadors socials. Es fan una sèrie d'entrevistes, alguna prova i se'ls fa una formació. Tenen 6 mesos per fer aquest estudi; en el cas de família col·laboradora, 4 mesos. Llavors s'emet un informe d'estimació o desestimació. Una vegada la família està estimada, s'emet un informe a l'Institut Català, aquest el revisa i envia les propostes més idònies per a aquestes famílies. Busquen quina família és més òptima per aquell perfil d'infant. Es comparteix la proposta amb la família que té un temps per pensar-ho. Si la família es decideix, s'inicia un període d'acoblament durant el qual es fa una calendarització de trobades progressives entre l'infant i la família perquè es coneguin. L'acompliment és flexible, segons les necessitats de l'infant. Hi ha d'haver una coordinació amb tots els serveis que atenguin l'infant.

Intervenien molts agents en la vida d'un infant acollit. Com ho gestiona l'infant. Poden aparèixer conductes i manifestacions al llarg de l'acolliment: dificultat d'autocontrol i impulsivitat, dificultat per interioritzar normes i límits, baixa autoestima, baixa tolerància a la frustració, dificultat en la gestió de la culpa, no tenen percepció del risc, a vegades els tècnics els han d'ajudar a construir la seva història de vida, treballar molt la història de vida adaptant el discurs a la capacitat cognitiva de l'infant. Durant tot el seguiment no es perdrà de vista que l'infant situï la seva història de vida. És una tasca que el tècnic no pot obviar i que és fonamental per acabar de posar totes les peces al puzzle de la seva vida. Els infants poden presentar por al desconegut, inseguretat davant dels canvis, retard en el desenvolupament, un rendiment acadèmic baix, desafecció per les coses i les persones i dèficit d'atenció. És molt important que les famílies entenguin quines són les característiques d'aquest infants per poder-los acompanyar.

Un acolliment pot finalitzar per diferents motius: recuperabilitat de la família d'origen (aquest nivell és baix), incapacitat de la família acollidora, voluntat de la família acollidora, decés de l'acollidor/a, arribada a la majoria d'edat. Aquí l'adolescent pot decidir quedar-se amb la família acollidora o demanar un pis per a joves extutelats o el retorn amb la família d'origen.

Per problemes tècnics va quedar pendent de respondre una consulta dels participants i aprofitem la relatoria per donar la resposta.

Com és el seguiment tècnic a les famílies que acullen (com es fa, quina regularitat, de quina manera)?

Lídia (A Cel Obert): el tècnic té contacte força fluid via mail o telefònic amb les famílies, també com a mínim va dues vegades a l'any al domicili de la família i, per altra banda, també es realitza l'espai d'escolta amb l'infant per a conèixer les seves inquietuds, dubtes, etc. Fora d'això, sempre que es necessiti, el tècnic està a disposició de la família per a qualsevol dubte i també es pot citar la família i l'infant al despatx quan es consideri oportú. Per altra banda, hi ha un telèfon d'urgència per a aquelles qüestions importants o greus que sorgeixin fora de l'horari laboral.

CONCLUSIONS:

Les famílies acollidores han de tenir capacitat per sostenir les dificultats que puguin sorgir en l'acolliment. L'infant es troba amb dues realitats que són molt diferents i conviure amb això no és fàcil.

Les famílies acollidores han d'exercir funcions parentals sense substituir els pares de l'infant. L'acolliment és un recurs necessari per oferir a l'infant una oportunitat de conviure amb unes referències familiars estables i saludables que li permetin desenvolupar-se de manera integral.

El vincle entre l'infant i la família acollidora és necessari perquè l'acolliment pugui avançar. Pot ser que alguna família vulgui preservar en aquest vincle per si l'infant ha de marxar.

Les famílies acollidores han de permetre i facilitar que els infants mantinguin el vincle amb les seves famílies d'origen i que no hi hagi rivalitat. L'infant s'ha d'enfrontar a un conflicte de lleialtats que es veu agreujat quan percep una manca d'entesa entre les dues famílies. El contacte entre la família d'acollida i la d'origen s'ha de fomentar en els casos que sigui possible.

L'acolliment familiar és un repte social molt gran, ja que no hi ha prou famílies. Hi ha molts infants en centres que no tenen aquesta oportunitat.

DADES DE CONTACTE:

Lídia Moreno

Coordinadora del Servei d'Acolliments

lidiamoreno@cel-obert.org

Av. Meridiana, 354, 11è A

08027 Barcelona

93 311 69 05 – extensió 704

601 64 32 52 - 620 19 29 77

PER SABER-NE MÉS...

- [Vídeo de la Càpsula](#)
- [Web de l'Associació Cel Obert](#)

COL·LEGI D'EDUCADORES I EDUCADORS SOCIALS DE CATALUNYA

Abril 2023

Barcelona
Aragó, 141-143, 4a
08015 Barcelona
934 521 008
ceesc@ceesc.cat

Girona
Ibèria, 4
17005 Girona
972 249 276
girona@ceesc.cat

Lleida
Rambla Ferran, 32
25007 Lleida
973 289 434
lleida@ceesc.cat

Camp de Tarragona
Pau Claris, 2
43005 Tarragona
977 104 081
tarragona@ceesc.cat

Terres de l'Ebre
Ramon Berenguer IV, 11
43500 Tortosa
935 183 054
terresdelebre@ceesc.cat

www.ceesc.cat

